

Veszprémi helyzetkép

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

REZÜMÉ

A veszprémi választókerületben élők kétharmada elégedetlen az ország jelenlegi politikai irányával – többek közt ez derül ki a Republikon Intézet közvélemény-kutatásából, amit az időközi választásra készülő veszprémi választókörzetben készített az aktuális politikai vélemények és a potenciális indulók ismertségének és kedveltségének felmérésére.

A potenciális jelöltek esetén a kutatás általános ismeretlenségi problémát jelzett: a Jobbik és LMP korábbi, április indulóját a választók 41-47 százaléka ismerte, az időközben visszavont Ovádi ismertsége 35, míg a baloldal közös jelöltjének, Kész Zoltánnak 30 százalékos. Kész szimpátia-indexe ugyanakkor viszonylag magas – akik tehát ismerik, kedvelik. Az ellenzéki pártok elsődleges feladata a kampány során, hogy Kész Zoltán ismertségét jelentősen növeljék, miközben megőrzik kedveltségét ezen a magas szinten. A jelöltségtől végül visszalépő Török Gábor az ismertebb jelöltek közé tartozott: a politológust a veszprémiek közel fele ismerte és szimpátia-indexe az egyik legmagasabb volt.

Míg Magyarország a veszprémi választók kétharmada szerint rossz irányba megy, addig a helyi ügyekkel inkább elégedettek a választók: 55 százalékuk szerint Veszprémben és környékén jól mennek a dolgok. Az időközi választás eredménye szempontjából döntő lehet, hogy a kampány és a szavazás inkább az országos vagy a helyi ügyekről szól majd.

A kutatás során a Republikon Intézet felmérte, hogyan vélekednek a veszprémi szavazók az általános politikai ügyekről (korrupció, szegénység, nemzetközi megítélés) illetve az utóbbi hetek meghatározó, konkrét kormányzati terveiről (internetadó, boltok vasárnapi zárva tartása, szorosabb együttműködés Oroszországgal). Az aktuális ügyek megítélése kapcsán a válaszadók visszaigazolták az általános elégedetlenséget: szinte teljes elutasítottságot kapott az internetadó (amit még a helyi Fidesz-szavazók kétharmada is ellenez), meggyőző többség állt ki Európa mellett Oroszországgal szemben és látja nagyon súlyos problémának a szegénység alakulását.

A kutatás szerint ugyanakkor megosztó téma a boltok vasárnapi bezárásának kérdése, illetve a kormány korrupciós megítélése – a baloldali ellenzéki szavazók és az LMP szimpatizánsai között rendre a kormánykritikus álláspont van többségben. A Jobbik szavazói azonban kevésbé egységesek, véleményük sokszor inkább a Fidesz szavazóinak véleményével találkozik – és erősebben jelenik meg a kormányt támogató vélemény. Az LMP és a baloldali ellenzéki szavazók viszont jellemzően nagyon hasonlóan – kormány-kritikusan – ítélik meg az aktuális ügyeket, legfeljebb nagyságrendi különbség van a két szavazói csoport között.

Az adatok alapján a jelenlegi Fidesz-szavazók szűk harmada visszatérően a kormánykritikus állítással értett inkább egyet – az országos politikai ügyek alapján kimutatható egy, a kormányzati iránnyal szemben álló Fidesz-szavazó csoport a veszprémi választókörzetben, az ő megszólításuk kulcsfontosságú lehet az ellenzéki győzelemhez.

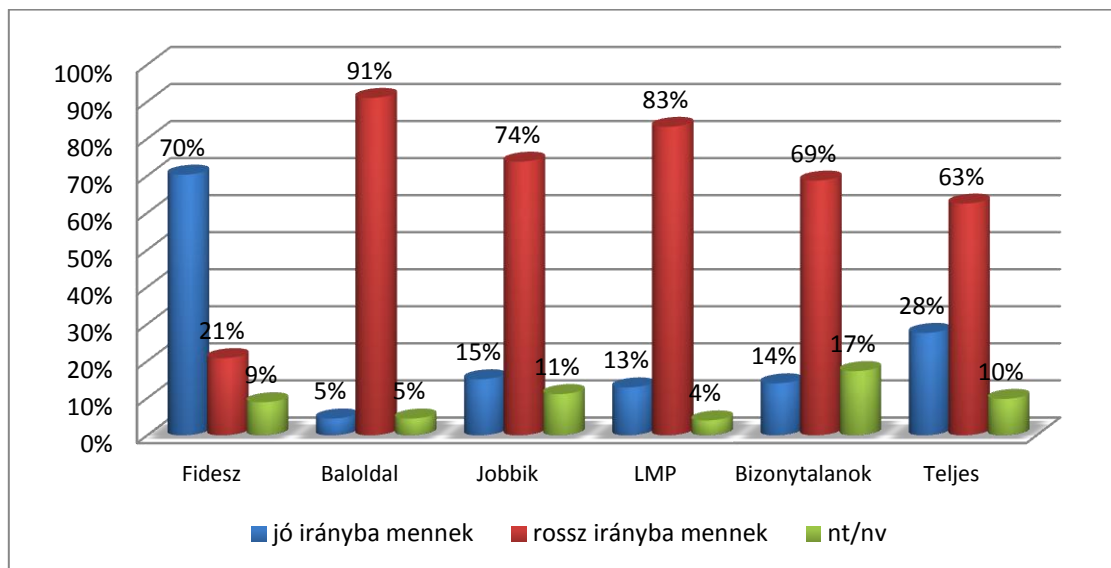
Rezümé	2
Tartalom	3
Bevezető	4
Általános politikai hangulat	4
Potenciális jelöltek.....	6
Politikai attitűdök, aktuális ügyek megítélése.....	7

BEVEZETŐ

A 2015. február 22-i időközi választást kiemelt figyelem kíséri – aligha fordult elő korábban, hogy három hónappal a választás előtt ilyen intenzív közbeszéd folyjon a lehetséges jelöltekről és a választás tétjéről. Mindez nem véletlen: a 199 fős parlamentben jelenleg ez az egy hely betöltetlen: a Navaracsics Tibor lemondásával megüresedett parlamenti szék a kétharmad határa. A választást megelőző politikai hangulatról készített felmérés¹ célja a választókörzet szavazóinak általános politikai véleményének megismerése – és nem a választás esetleges kimenetelének jóslása. Ezt a végleges jelöltek ismerete nélkül nem is tudtuk megtenni: a kutatás idején nem volt ismert a Fidesz (és több más párt) végleges indulója. A kutatás során ezért sokkal inkább az aktuális ügyek megismerésére koncentráltunk, így képet kaphatunk arról, hogy a veszprémi választókörzet szavazói hogyan vélekednek az ország jelenlegi irányáról és a kormány munkájáról.

ÁLTALÁNOS POLITIKAI HANGULAT

A veszprémiek és környéken élők jelentős többsége, 63 százaléka szerint Magyarországon alapvetően rossz irányba mennek a dolgok – csak a helyiek bő negyede van ellentétes állásponton. Az általános helyzetet a baloldali szavazók ítélik meg a legpesszimistábban: tízből kilenc MSZP, Együtt, DK, PM és MLP szavazó szerint² az ország rossz irányba halad.

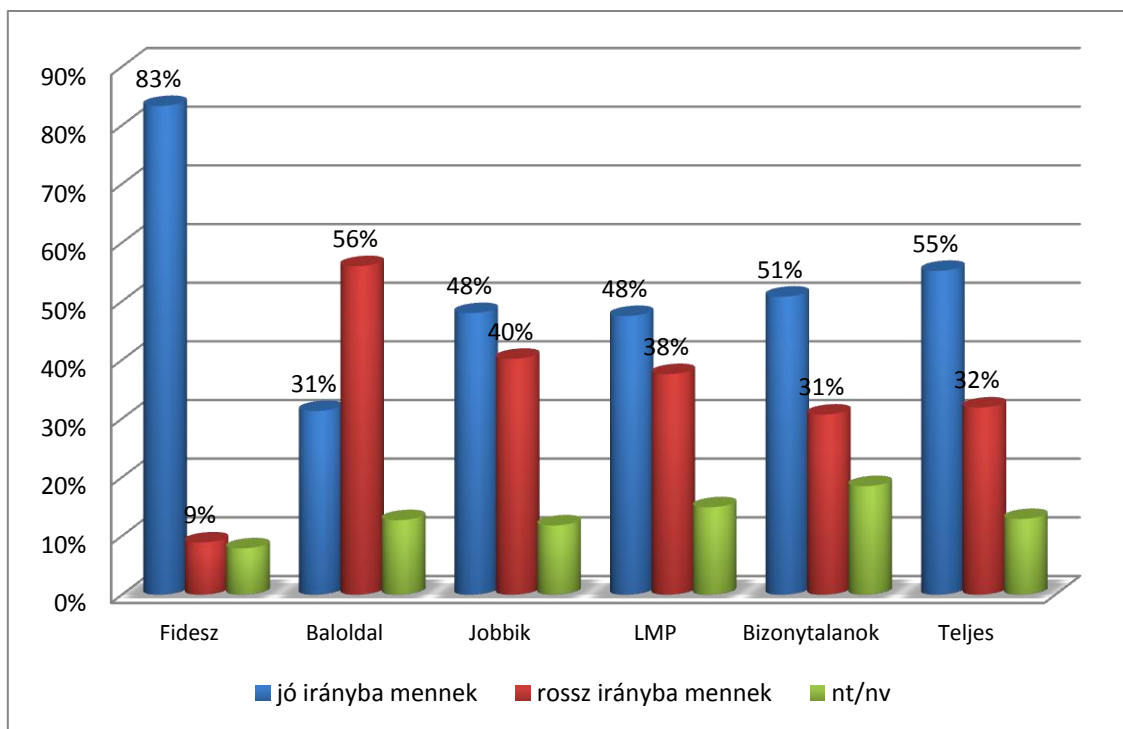
1. ábra: Ön szerint általában véve Magyarországon jó irányba mennek, vagy a rossz irányba mennek a dolgok? Pártpreferencia szerinti megoszlások.

¹ Az adatfelvételt az Ipsos, az adatok elemzését a Republikon Intézet végezte. Az adatfelvételre november 28-december 1 között került sor, 800 fő telefonos megkérdezésével. A minta jól reprezentálja a veszprémi egyéni választókerület szavazókorú lakosságát településtípus, nem, életkor és iskolai végzettség szerint.

² Az elemzés során e négy párt szavazóit összevonva vizsgáltuk, aminek praktikus okai vannak: a pártok közt rendszeres a szavazói mozgás, összevonva pedig megbízhatóbb elemszámú csoport jön létre.

Alig optimistábbak az LMP vagy a Jobbik szavazói, és a választókerületben élő bizonytalanok esetén is kétharmad a borúlátók aránya. Egyedül a Fidesz-szavazók látják máshogy a helyzetet, köztük lényegében megfordul az arány: 70 százaléknyi szavazó elégedett azzal az iránnyal, amerre hazánk tart.

A helyben zajló folyamatok megítélése ugyanakkor jelentősen különbözik: a választókerületben élők szerint Veszprémben és környékén alapvetően a jó irányba haladnak a dolgok – így véli a választók 55 százaléka. A helyi ügyek menetében jóval megosztottabbak az ellenzéki szavazók: kis mértékben, de a derűlátók vannak többségben a Jobbik és az LMP-szavazók között is. Mindkét ellenzéki párt szavazóinak relatív többsége véli úgy, hogy jó a jelenlegi irány helyben. A baloldali szavazók viszont jóval kritikusabbak az LMP és a Jobbik szimpatizánsoknál: abszolút többségük szerint a helyi folyamatok is kedvezőtlen irányba haladnak.

2. ábra: És Veszprémben és környékén jó irányba mennek, vagy a rossz irányba mennek a dolgok? Pártpreferencia szerinti megoszlások.

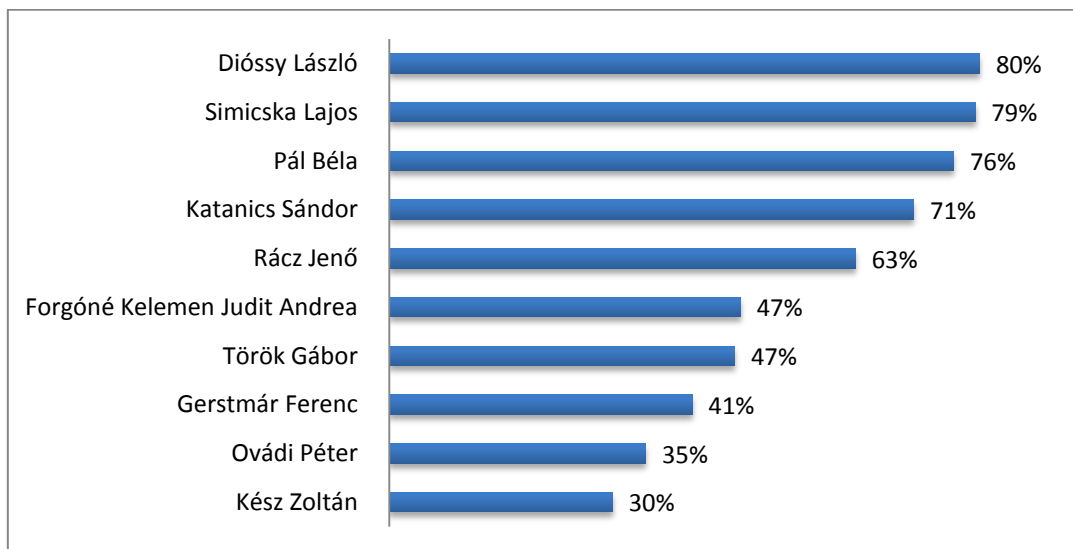
A veszprémi szavazókörben tehát látványosan elválik az országos és a helyi politika megítélése: míg az ország egészének politikai és gazdasági folyamataival elégedetlen a választók túlnyomó többsége, addig a helyi ügyekkel alapvetően elégedettek. **Az időközi választás szempontjából tehát döntő lehet az a tény, hogy a választók a helyi vagy az országos politikai véleményük alapján szavaznak-e majd** – ha sikerül országos jelentőséget adni a választásnak, az az ellenzék esélyeit növelheti.

POTENCIÁLIS JELÖLTEK

Az időközi választás jelöltjeiről még nincsenek végleges információink, a kutatás során azonban rákérdeztünk több olyan jelölt személyére, akinek a neve már felmerült, illetve akivel politikai előélete miatt reális jelöltként számolhatunk. A megnevezett jelölteken kívül így elsősorban az áprilisi választáson induló jelöltek, a korábbi veszprémi polgármester, valamint októberi polgármester-jelölt ismertségére és népszerűségére rákérdeztünk rá.

Az egykori veszprémi polgármester, Dióssy László, valamint Pál Béla, a körzet árpilisi baloldali indulójának ismertsége a legmagasabb, őket a választók háromnegyede-négyötöde ismerte. A Jobbik illetve az LMP korábbi indulói már jóval kevésbé ismertek, Forgóné Kelemen Juditról a megkérdezettek 47, míg az LMP-s Gertsmár Ferencről 41 százalék jelezte, hogy tudja, kiről van szó. A felmérés készítésekor potenciális Fidesz-es jelöltnek tartott Ovádi Péterről ugyanakkor csak a választók bő harmada tudott véleményt nyilvánítani – Ovádi ismeretlensége akár közrejátszhatott abban, hogy időközben Orván Viktor úgy nyilatkozott, hogy nem ő lesz a kormánypárt jelöltje.

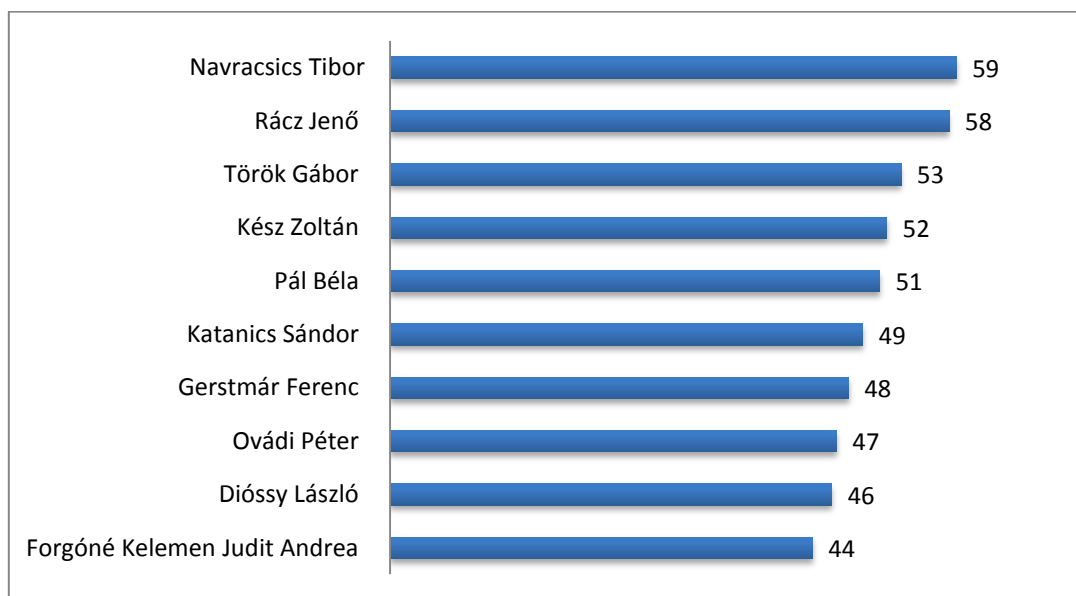
A mérés szerint Kész Zoltánt, aki független jelöltként, de a baloldali pártok támogatásával állhat rajthoz, a válaszadók szűk harmada ismerte. Bár nem aktív politikus, de jelöltsége komolyan felmerült, így a választókat megkérdeztük Török Gáborról is: a politológust a választóközvetben élők közel fele ismerte és tudott véleményt mondani róla.

3. ábra: Potenciális jelöltek ismertsége

Ami a potenciális indulók szimpátiáját illeti, **viszonylagos ismeretlensége ellenére Kész az egyik legszimpatikusabb jelölt, a jelöltségtől végül visszalépő Török Gáborral egyetemben.** Náluk csak Navracsics Tibor és Rácz Jenő volt kedveltebb politikus. Jól látszik, hogy a választókerület eddigi parlamenti képviselője, Navracsics Tibor egyértelműen a legnépszerűbb (és legismertebb) veszprémi politikus – a kutatás idején utódjának gondolt Obávádi népszerűsége jelentősen elmaradt tőle.

Késszel ellentétben ugyanis a szintén kevésbé ismert Fidesz-es Ovádi Péter nem különösebben népszerű jelölt: akik ismerik, azok véleménye is legfeljebb átlagosnak mondható. Ami a helyben politizáló jelöltek szimpátia-indexét illeti, a leginkább ismert Dióssy László valamivel kevésbé szimpatikus, mint Kész vagy a korábbi baloldali jelölt Pál. Az LMP árpyilis indulója szintén az átlagot hozza, míg a Jobbik egykori országgyűlési jelöltje a csoport kevésbé népszerű jelöltjeként végzett.

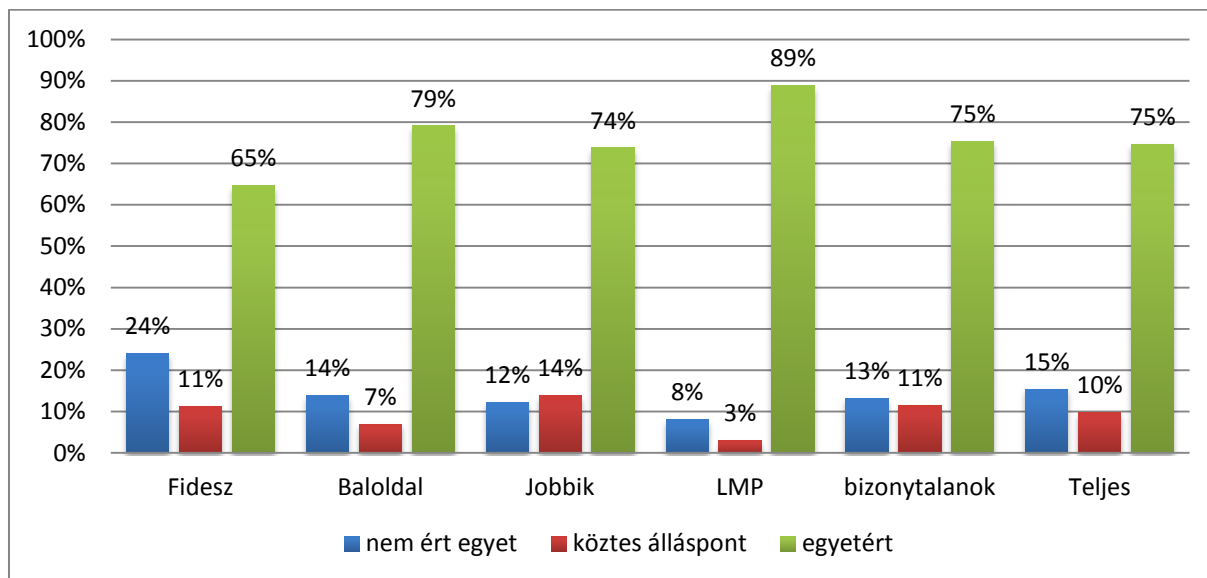

4. ábra: Potenciális jelöltek szimpátia-indexe (100-as skála, átlagértékek)

POLITIKAI ATTITŰDÖK, AKTUÁLIS ÜGYEK MEGÍTÉLÉSE

A politikai helyzet és a potenciális jelölteken kívül felmértük néhány országos téma helyi megítélését: arra voltunk kíváncsiak, mit gondolnak a veszprémi választókerületben élők az internetadóról a boltok vasárnapi zárva tartásáról, a korrupció vagy épp a külpolitikai irányvonatról. Mindez jól jelzi a veszprémi közhangulatot és egyben jó indikátora ezen ügyek országos megítélésének is.

A legnagyobb egyetértést az internetadó kapcsán tapasztaltuk: **minden szavazótáborban – beleértve tehát a kormánypárti szavazókat is – többségi álláspont, hogy a netadót semmilyen körülmények között nem szabad bevezetni.** A Fidesz-szavazók kétharmada, a Jobbik szavazóinak háromnegyede, a baloldaliak négyötöde és az LMP-szavazók kilencven százaléka van ezen a véleményen.

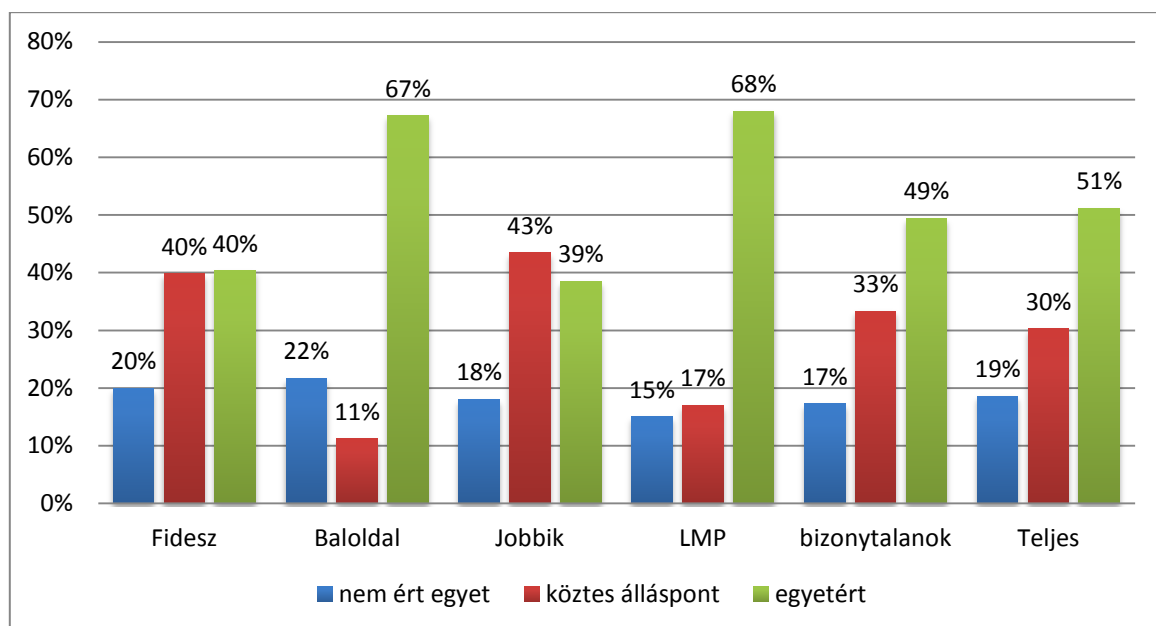
5. ábra. Állítás: *Az internetadót semmilyen körülmények között nem szabad bevezetni*

Viszonylagos egyetértést találtunk még két témában: a szegénység súlyossága és a kormány rossz nemzetközi megítélése kapcsán – mindkét téma esetén a választóközlet abszolút többsége a kormánykritikus állásponttal értett egyet és maguk a kormánypárti szavazók is megosztottak voltak az ügyben. **A választók 55 százaléka szerint a szegénység ma súlyosabb probléma, mint 1990 óta bármikor** – az egyetértési arány a baloldali és LMP-szavazók között 80 százalék, míg a bizonytalan és Jobbik szavazók között 55 százalék. A Fidesz-szavazók bő negyede is így véli és csak szűk többségük utasítja el a felvetést.

A kormány nemzetközi megítélését szintén az elmúlt 25 év távlatában vizsgáltuk: a válaszadók fele szerint a jelenlegi Orbán-kormányt a külföld rosszabbul ítéli meg, mint bármelyik másik rendszerváltás utáni kormányt. A baloldali és LMP-szavazók között háromnegyedes-kétharmados egyetértést látunk, míg **a Fidesz saját veszprémi szavazóinak harmada is úgy látja, hogy a jelenlegi kormány nemzetközi megítélése rosszabb, mint korábban bármikor.** Érdekes módon a Jobbik-szavazók kilógnak az ellenzéki szavazók közül és sokkal inkább a kormánypárti véleményhez hasonlóan ítélik meg a kérdést: csak bő harmaduk látja úgy,

hogy az Orbán-kormány nemzetközi megítélése kifejezetten rossz lenne – igaz, csak negyedük utasítja ezt el, relatív többségük a köztes álláspontot választotta.

Hasonló arányokat láttunk, ha egy nyugat-kelet, Európa vagy Oroszország kettősségben vizsgáltuk a kérdést. **A veszprémiek fele, a baloldali és LMP-szavazók kétharmada szerint Magyarországnak nem kéne távolodnia Európától és közelednie Oroszországhoz.** Ebben a választásban erős kritika fogalmazódik meg a jelenlegi kormányzati célokkal szemben a Fidesz szavazóiban is: 40 százalékuk értett egyet az Európához kapcsolódással és csak ötödük utasította el az állítást és állt ki az Oroszországhoz közeledés mellett Európával szemben.

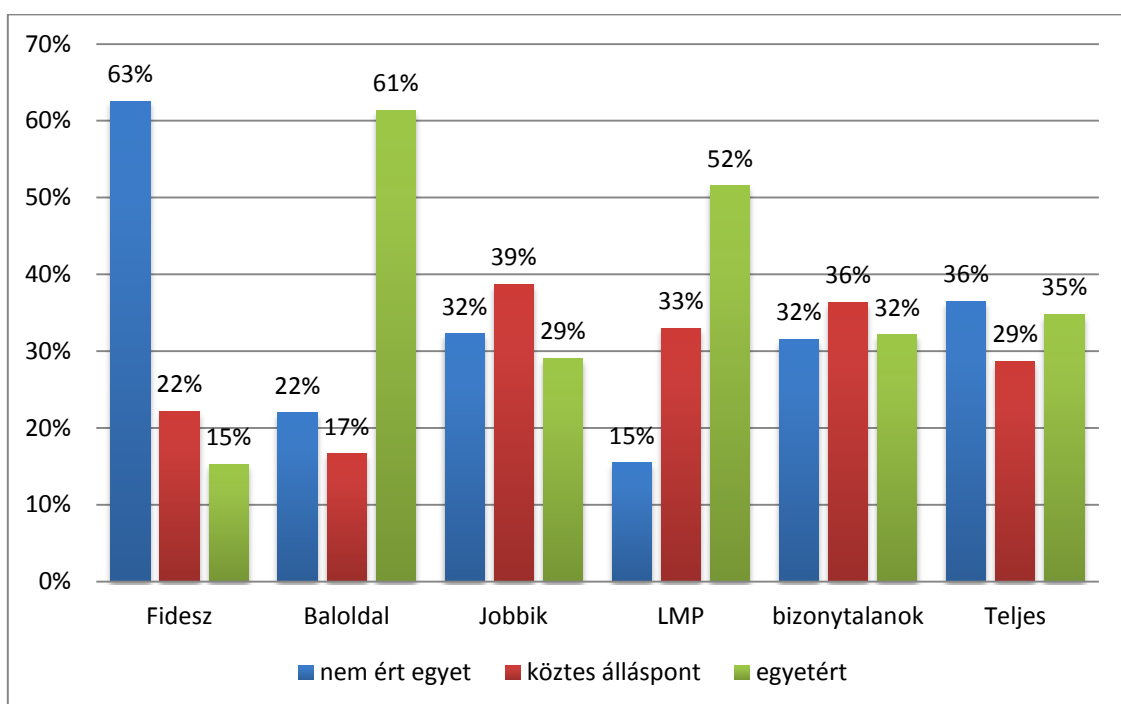
6. ábra. Állítás: *Magyarországnak nem kellene eltávolodnia Európától és Oroszországhoz közelednie*

Az internetadóval szemben **a boltok vasárnapi zárva tartásának a kérdése inkább megosztó, de a relatív többség (44 százalék) elutasítja a felvetést.** A választóközterben élők 36 százaléka szerint ugyanakkor helyes felvetés a vasárnapi nyitva tartás megtiltása. A legerősebb ellenzés a baloldali szavazók között van – kétharmaduk utasítja el, de az LMP szavazói között is egyértelmű többségben (58%) állnak a tiltás ellenzői. A Fidesz-szavazók között ugyan relatív többségben vannak azok, akik szerint helyes, hogy a kormány megtiltana a vasárnapi nyitva tartást, de szűk harmaduk ellenzi azt. A Jobbik-szavazók álláspontja ismét inkább a Fidesz és nem a többi ellenzéki párthoz hasonló: a radikális párt szimpatizánsai teljesen megosztottak a kérdésben, 40 százalék támogatja, 41 százalék ellenzi azt.

Még erősebb megosztottság jellemzi az Orbán-kormány korrupciós megítélését: **35 százalék véli úgy, hogy ez a kormány a rendszerváltás óta működő legkorruptabb kormány – és szinte ugyanennyien utasítják el ezt az állítást.** Egy párt – vagy kormány – korrupciós indexét

igen nehéz mérni, különösen egy olyan pártellenes légkörben, mint a jelenlegi, amiben a válaszadók hajlamosak az egész politikai elitet korruptnak látni. Ezt feloldandó nyújtunk egy tágabb viszonyítási pontot – jelen esetben az elmúlt 25 évet – amiben a válaszadónak el kell helyeznie az aktuális kormányt.

A Fidesz-szavazók ebben az esetben erősen kiállnak a kormány mellett: háromötödük elutasítja a felvetést és csak 15 százalékuk vélte úgy, hogy az Orbán-kormány lenne a legkorruptabb. Az ellenzéki szavazók megosztottsága is figyelemreméltó: **a baloldali mellett az LMP-szavazók abszolút többsége is úgy véli, hogy ez a rendszerváltás óta működő legkorruptabb kormány**, ám a Jobbik szavazói között nincs egységes álláspont – egyaránt harminc százalék körüli egyetértést és elutasítást látunk.

7. ábra. Állítás: A jelenlegi Orbán-kormány a rendszerváltás óta működő legkorruptabb kormány

A szak- és aktuálpolitikai véleményekből tehát egy alapvetően kormánykritikus hangulat képe rajzolódik ki: legerősebb elutasítottságot az internetadó kapcsán mértünk, de a szegénység kritikus helyzetét is a választók meggyőző többsége jelezte. Szintén többségi álláspont rajzolódik ki a kormány nemzetközi politikájának megítélésakor: **a veszprémi választók Európa mellett állnak ki** és a nagyon rossznak látják az Orbán-kormány jelenlegi nemzetközi megítélését. Míg azonban az internetadó és a szegénység kapcsán a Jobbik és a többi ellenzéki szavazó véleménye nem különbözött, a nemzetközi kérdések kapcsán a Jobbik

szimpatizánsainak válaszai sokkal inkább a kormánypárti válaszokkal mutatnak rokonságot, mint a baloldali és LMP-s válaszokkal.

A boltok vasárnapi zárva tartása és a kormány korrupciós megítélése két megosztó téma a választóköri szavazói között – előbbi esetén az zárva tartás elutasítása a relatív többségi álláspont, de közel sem olyan egységesen, mint más témákban. A veszprémi szavazók bő harmada szerint ez a rendszerváltás óta működő legkorruptabb kormány – és ugyanennyien utasítják el ezt. Az adatok tanulsága szerint mindkét témánál kirajzolódik a kormány nemzetközi megítélésénél látott séma, azaz a Jobbik szavazóinak véleménye közelebb áll a kormányéhoz, mint a baloldali és LMP szavazókéhoz.

A Fidesz szavazóinak álláspontját külön megvizsgálva azt láttuk, hogy témák többségénél rendre előkerül egy 25-35 százalékos csoport, aki kormánykritikus választ ad (két kivétel a korrupció és az internetadó – előbbiben csak 15 százalék, utóbbi esetén viszont 66 százalék a kritikus válaszok aránya). A vizsgált témák összesített elemzése kimutatta, hogy a jelenlegi Fidesz szavazók szűk harmada következetesen, a kérdések túlnyomó többségében a kormánykritikus állítással értett inkább egyet – **létezik tehát egy, országos politikai ügyek alapján a kormánnyal kritikus, de jelenlegi szimpátia alapján Fidesz-szavazó csoport** a veszprémi választóköri körzetben.